

Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.
Ministr zdravotnictví
Ministerstvo zdravotnictví České republiky
Palackého náměstí 4
128 01 Praha 2

V Praze dne 3. února 2012

Otevřený dopis ministru zdravotnictví

Vážený pane ministře,

Transparency International – Česká republika (dále jen „TIC“) je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je boj proti korupci a hájení veřejného zájmu. V rámci činnosti Právní poradny TIC, která se zabývá především poskytováním právní pomoci osobám postiženým korupčním jednáním, jsme se seznámili se závažnými skutečnostmi, které nasvědčují o nestandardních postupech ze strany Ministerstva zdravotnictví ČR a podřízených organizací či pracovníků v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví.

I.

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) je ústředním orgánem státní správy pro ochranu veřejného zdraví (§ 10 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, dále jen „kompetenční zákon“). Dne 11. dubna 2008 uzavřelo MZ se společností AQUEL BOHEMIA, s.r.o. (IČ 254 13 589, dále jen „AQUEL“) „**Dohodu o dalším společném postupu**“ (dále jen „Dohoda“), jejímž předmětem byla úprava práv a povinností mezi uvedenými subjekty ve věci činnosti Státního zdravotního ústavu (dále jen „SZÚ“) a MUDr. Františka Kožíška, CSc. působícího ve vedoucí funkci Národního referenčního centra pro pitnou vodu. Důvodem k uzavření dohody byla domněnka společnosti AQUEL, že SZÚ a MUDr. Kožíšek měli svým jednáním způsobit této společnosti škodu cca 300 000 000 Kč. Jednání SZÚ a MUDr. Kožíška spočívalo v uveřejnění varovných článků o zdravotních důsledcích užívání pitné vody získané pomocí výrobků distribuovaných společností AQUEL¹. Tento poznatek vzešel z vlastních měření SZÚ a též z podnětů osob, které si výrobky zakoupili a užívali je. Dohoda následně zajišťovala mimosoudní řešení vzniklého sporu.

MZ se v Dohodě mimo jiné zavazuje k následujícímu:

- a) stažení definovaných dokumentů z internetových stránek MZ (čl. 3.2.1. Dohody),
- b) prošetření porušení právních povinností a vyvození pracovněprávních důsledků (čl. 3.2.3. Dohody),

¹ Fungování těchto zařízení bylo od roku 2000 předmětem několika soudních sporů (např. okr. soud v Semilech č.j. 3 C 676/2003-102 nebo kraj. soud v Českých Budějovicích č.j. 8 Co 239/2006-114 a Ústí nad Labem č.j. 35 Co 1372/2006-139). Mimo to sdělovací prostředky informovaly o klamavých praktikách prodejců AQUELU v Ústeckém kraji (např. zde http://zpravy.idnes.cz/vase-voda-ma-ph-14-strasi-lidi-na-severu-cech-dealeri-vodnich-filtru-p9z-/domaci.aspx?c=A111214_180648_usti-zpravy_oks). Ačkoliv se AQUEL od tohoto jednání distancoval, nešlo o ojedinělé incidenty.

- c) vyhodnocování činnosti SZÚ a jeho zaměstnanců v oblasti pitné vody s nízkým obsahem minerálů a přijímání vhodných opatření (čl. 3.2.5. Dohody),
- d) upozornění řediteli SZÚ na důsledky spojené se setrváním MUDr. Kožíška ve stávající funkci a doporučení obsadit pozici jinou osobou (čl. 3.4.2. Dohody).

Při neplnění naznačených povinností se pak MZ zavazuje uhradit smluvní pokutu ve výši 5 000 Kč za každý započatý jedenáctý a následující den prodlení

II.

MZ řídí a kontroluje výkon státní správy v ochraně veřejného zdraví (§ 80 odst. 1 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, dále jen „ZOVZ“) a tím má vytvářet a chránit zdravé životní podmínky (§ 2 odst. 2 ZOVZ).

SZÚ má pak přímo ze zákona (§ 86 ZOVZ) oprávnění a povinnost chránit a podporovat veřejné zdraví, vyvíjet referenční a notifikační činnost a vyšetřovat a měřit výrobky.

Předmětem sporu byla otázka, zda SZÚ má dostatečnou kompetenci veřejně upozorňovat na skutečnosti, které vytvářejí zdravotní rizika a to na základě poznatků získaných činností samotného SZÚ. TIC se domnívá, že i toto, jak vyplývá z výše uvedeného, je náplní práce SZÚ, přičemž MZ může jistě samotný výkon jednotlivých úkolů usměrňovat.

Za nepřijatelné však TIC považuje, aby MZ na základě nepodložených tvrzení a bez dalšího bližšího šetření podléhalo tlaku soukromého subjektu na úpravu vnitřních poměrů státní správy (věcných i personálních) a dostávalo tak orgány České republiky do závislého postavení.

AQUEL podáním žaloby dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu“) vytvořil zdání nebezpečí placení náhrady škody ve výši cca 300 000 000 Kč. Jelikož ovšem podání této žaloby je dle § 11 odst. 1 písm. m) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích osvobozeno od soudních poplatků, AQUEL se tímto vyhnul nákladům ve výši až 4 500 000 Kč a v případě neúspěchu neriskoval žádné další následky. Při bližším zkoumání pak lze dojít k závěru, že žaloba zřejmě chybně pracovala s pojmem „nesprávný úřední postup“². Nesprávného úředního postupu vy smyslu zákona o odpovědnosti za škodu se SZÚ nedopustil. MZ mělo tudíž podrobit uplatňovaný nárok důkladnějšímu právnímu rozboru, což se dle informací dostupných TIC nestalo, resp. MZ vůbec nebralo v potaz vyjádření k žalobě zpracované SZÚ.

III.

TIC zastává názor, že uzavřená Dohoda je pro MZ značně nevýhodná, jelikož umožňuje obchodní společnosti ovlivňovat personální obsazení státní správy [ad d)], znesnadňuje plnění jejích úkolů [ad a)] a vystavuje ji riziku dalšího možného postihu za způsob vnitřního řízení příslušného resortu [ad c), d)]. Dochází tak ze strany MZ např. k porušování zásad činnosti ústředních orgánů státní správy zakotvených v kompetenčním zákoně (zejména § 20 a § 24 za druhým středníkem).

² Nesprávným úředním postupem je určité porušení právních norem, které upravují právě postup orgánů, který směřuje k vydání samotného rozhodnutí ve věci, ale tento nesprávný úřední postup se neprojevuje v obsahu vydaného rozhodnutí. Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2334/2010-317 a 25 Cdo 2303/2009.

Podobné tvrzení možno nalézt i ve vyjádření Odboru právního MZ MUDr. Kožíškovi ze dne 20. prosince 2010, kde stojí: ..., že po podepsání „Dohody o dalším společném postupu“, která se dotýkala i Vaší osoby a kterou rozhodně nepovažuji za výhodnou pro MZ,... K tomuto kroku si dovoluji podotknout, že Hlavnímu hygienikovi, na jehož popud byla podepsána, zároveň doporučím, aby zvážil argumenty pro a proti vypovězení, či ukončení této dohody.

Zároveň nutno konstatovat, že některá ustanovení Dohody (např. čl. 3.4.2.) mohou odporovat pracovněprávním předpisům (§ 16 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce), jakož i dalším právním normám.

IV.

Z výše uvedených důvodů TIC shledává Dohodu neplatnou pro rozpor se zákonem a v souladu s ustanovením § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a doporučuje MZ, aby podniklo odpovídající kroky, a to zejména usilovalo o prohlášení právního úkonu za od počátku za neplatný.

Závěrem pro upřesnění dodáváme, že účelem tohoto dopisu není posuzování správnosti zjištění SZÚ ve vztahu ke společnosti AQUEL a jí distribuovaným výrobkům, ale až následná forma postupu zvolená MZ, která ve svém důsledku podřizuje výkon části státní správy kontrole soukromoprávního subjektu.

S pozdravem

.....
Transparency International – Česká republika, o. p. s.

David Ondráčka, M. A.

ředitel